

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK V

CELOVEC, DNE 29. XII. 1950

ŠTEV. 97 (369)

Jugoslovanska armada čuvar neodvisnosti države

V Jugoslaviji so pretekli petek svečano proslavili deveto obletnico Jugoslovanske armade. Pred devetimi leti je bila ta dan ustanovljena prva proletarska brigada, ki je postala jedro jugoslovanske armade, ki se je ustvarila v borbi proti fašizmu.

Iz malih partizanskih odredov, ki so že konec leta 1941 imeli 150.000 ljudi se je ustanovila prekaljena in moderno oborožena armada, ki je ob osvoboditvi Jugoslavije štela 800.000 vojakov in častnikov. Devetdeset odstotkov njenega poveljujočega kadra je bilo delavcev in kmetov, ki so v ljudski revoluciji postali vojaški in politični voditelji.

Po osvoboditvi se je Jugoslovanska armada razvijala naprej in se dvigala na stopnjo sodobne redne vojske. Za dobre voditelje sodobne armade, ki razen ogromne vojne izkušnje, niso imele dovolj vojaške — strokovne priprave, so se ustanovile učilnice, razne šole in fakultete za vse stopnje vojske. Razen napornega dela za doseg vojaškega znanja pa sodelujejo pripadniki Jugoslovanske armade od osvoboditve dalje skupno z ljudstvom stalno s prostovoljnimi delavnimi urami pri socialistični izgradnji države.

Ob svečani proslavi v Beogradu na čast 9. obletnice Jugoslovanske armade, ob navzočnosti maršala Tita in drugih vojaških in civilnih osebnosti je imel general Djuro Lenčarevič govor, v katerem je poudaril, da bi se v primeru napada proti Jugoslaviji postavile vse napredne sile ob stran Jugoslavije. Naglasil je, da bi Jugoslavija šla v vojno edino za obrambo svoje neodvisnosti in ob koncu izjavil, da ima Jugoslavija močno in dobro oboroženo vojsko, ki bo znala čuvati neodvisnost socialistične Jugoslavije.

Vrhovni poveljnik oboroženih sil in minister za narodno obrambo Jugoslavije maršal Tito je izdal naslednji proglas na pripadnike vojske:

Tovariši vojaki, podoficirji, oficirji, generali in admirali!

Deveto obletnico Jugoslovanske armade praznujemo v pogojih, ko so naši narodi ob izrednih težkočah dosegli velike uspehe pri graditvi države, odločno stopanje po novih poteh socializma, ko napadalne sile zaostrujejo mednarodne odnose in groze miroljubnemu in demokratičnemu človeštvu s tretjo svetovno vojno, ko se na mejah naše države še naprej dogajajo izzivanja in vojaški pritisk, v pogojih vedno močnejše mobilizacije naprednih sil, ki se bore za mirno sodelovanje med narodi.

Tovariši vojaki, podoficirji, oficirji, generali in admirali! To obletnico pričakuje naša Armada s pomembnimi uspehi pri svoji graditvi po zaslugi naporov vse države in požrtvovalnega dela poveljujočega sestava in borcev. V korist mirnemu razvoju, svobodi, neodvisnosti in nedotakljivosti naše socialistične domovine še naprej dvigajte stopnje vojaške spretnosti, enotnosti in bojne pripravljenosti Armade! S patriotičnim zanosom varujte nedotakljivost meja naše države, večajte vojaško politično čuječnost, utrjujte vezi med Armado in ljudstvom!

Na dan 9. obletnice Jugoslovanske armade pa je maršal Tito govoril beograjski garniziji.

Govoril je najprej o slavni narodnoosvobodilni vojni in nato dejal med drugim: „Naši narodi so živeli zelo težko dobo, potem ko so jih zapustile Sovjetska zveza in ostale vzhodne države in so odkrito nastopile proti nam. Nismo imeli na koga nasloniti se.

naša vojska pa ni imela nobene možnosti nabaviti si orožja. Hoteli so, da bi bili mi razoroženi, zato da bi lažje, danes ali jutri, izvedli svoje že zdavnaj pripravljene načrte.

Nadaljeval je: „Oni nas sedaj napadajo. Zato se postavlja vprašanje: čemu moramo toliko žrtvovati v trenutku, ko bi bilo potrebno obrniti vsa materialna in moralna sredstva k gradnji socializma? Odgovor je jase: moramo to delati, ker danes grozi nevarnost ne samo izgradnji naše socialistične države, pač pa tudi našemu obstoju. Moramo to delati, ker moramo imeti močno vojsko, ki naj zagamči neodvisnost naše države. Naši vojski se postavlja samo ena naloga: braniti svojo državo, braniti mir in biti činitelj miru na Balkanu.“

Nato je maršal Tito zavrnil obtožbe, da Jugoslavija pripravlja napad, poudaril je pri tem, da ljudstvo 16 milijonov ne more napasti bloka 300 milijonov, in je nato dejal: „To vedo tudi oni zelo dobro, toda morajo nas izzivati. Oborožujejo se, ker imajo temne načrte proti naši državi.“

Na koncu je maršal Tito izjavil: „Za enkrat sem izjavil, da nismo nikoli nikogar ogrožali in tudi danes tega ne delamo. Moram pa reči eno stvar in vem, da se boste strinjali z menoj: borili se bomo in to junaško, toda samo tedaj, ko bo vojna globoko opravljena in bo narodnoosvobodilna vojna: samo če bo kdo napadel našo državo ter nam hotel odvzeti svobodo in neodvisnost, tedaj mu bomo odgovorili z orožjem in na noben drug način.“

Tudi 258. zasedanje za avstrijsko mirovno pogodbo je bilo brezuspešno

Kakor smo poročali so se namestniki zunanjih ministrov sestali v petek 15. decembra t. l. v Lancaster House k svojemu že 258. zasedanju za sestavo avstrijske mirovne pogodbe. In kakor je bilo pričakovati, z avstrijsko mirovno pogodbo spet ni nič. Predsednik zasedanja je bil sovjetski zastopnik Zarubin. Tudi na tem zasedanju niso prišli delegati z mrtve točke, na kateri že tičijo celo leto. Na zasedanju ni bilo niti nobene napetosti, prevladal je vtis, da delegati niti ne poskušajo prepričevati drug drugega.

Zarubin se je ponovno postavil na stališče, da morajo zahodne sile pokazati svojo dobro voljo pri odločbah mirovne pogodbe z

Italijo in predvsem pri vprašanju Trsta. Šele potem bo mogoče nadaljevati z razpravo o avstrijski mirovni pogodbi. Zahodni delegati se so ponovno postavili na stališče, da avstrijska mirovna pogodba nima nikake zveze s Trstom. Zarubin je nato prešel na 9. člen načrta mirovne pogodbe z Avstrijo, ki se tiče denacifikacije. Kmalu pa so ugotovili, da se ne izplača razpravljati o tem vprašanju, ko je bil Trst postavljen s sovjetske strani za pogoj pogajanjem. Zastopniki ZDA, Sovjetske zveze, Francije in Velike Britanije so dosegli soglasnost pri zadnji točki dnevnega reda in sicer, da se bodo ponovno sešli šele sredi marca.

Ameriško mnenje o italijanskem gospodarstvu

V zvezi z govori novega načelnika ameriškega odposlanstva za izvajanje Marshallovega načrta v Italiji je ameriški list „St. Louis Post-Dispatch“ (članek je ponatisnila „New York Herald Tribune“) orisal gospodarski in finančni položaj v Italiji takole. Ljudje okoli uprave Marshallovega načrta v Rimu niso nič kaj zadovoljni z načinom vodstva poslov in finančnih zadev v Italiji. Oni to odkrito povedo. To je izzvalo pravi diplomatski bes in naš poslanik si prizadeva, da bi pomiril italijansko „čast“ in italijanske proteste.

Posebno jasno se je izrazil Leon Dayton, šef ameriškega odposlanstva za pomoč. Odpoval je celo v Genovo, Turin in Milan, da bi ozmerjal italijanske industrije, ker nalagajo svoje dobičke v dvomljive špekulacije, namesto da bi jih vrnili spet industrijam in pomagali pri zboljšanju italijanskega gospodarstva. Če že Italijani prejema tako veliko pomoč iz inozemstva — meni Dayton — naj si pomagajo tudi sami, ko lahko to store.

Američani se poleg tega pritožujejo, da si De Gasperijska vlada bolj prizadeva, da izgradi svojo dolarsko postojanko in spravi proračun v ravnotežje z dolarsko pomočjo, kakor da bi usmerili več denarja v kapitalne investicije. Poleg tega ugotavljajo, da je pobiranje davkov od tistih Italijanov, ki bi jih lahko plačali, preveč popustljivo. Ta sistem noče niti spravljati v zadrego davčnih potuhnjencev, saj niti ne zahteva od njih prisega,

da so navedbe glede njihovih dohodkov resnične. Dobro znana romanska navada je, da se davki ne plačajo. V tem se razumejo tudi Francozi. Morda je ta navada res prijetna, toda zagovarjati se ne da.

Italijanska vlada pripravlja zdaj davčno preobrazbo, da bi bila nova davčna zakonodaja vsaj nekaj boljše kakor dosedanja. Poleg tega je Rim sodeloval na mnogih področjih, na katerih je tudi ECA zainteresirana, n. pr. pri delu za pospeševanje poljedelske proizvodnje. Toda pri vsem tem je bil vsak napor v tej smeri zaman.

Italija je ostala ena izmed najšibkejših držav v Evropi. Poleg malenkostne prednosti navidezno uravnovešene proračuna in luksuznega bleska — predvsem na rimskih elegantnih ulicah — je Italija še vedno daleč od smotra Marshallovega načrta: gospodarske neodvisnosti v letu 1952.

Pri vsej lepi zunanosti ima država težka vprašanja pred seboj: predvsem težave zaradi prenaseljenosti. Toda prav zato bi vlada morala napeti vse sile, da bi ustvarila nove možnosti za zaposlitev. To bi bila tudi najboljše pot, da se prepreči prihod na oblast ekstremistom.

Iz diplomatskih razlogov se ameriška kritika lahko potlači. S tem pa ne bodo odpravljena osnovna vprašanja. De Gasperijska vlada mora prenesti več svojega besedičenja o preobrazbah v pozitivne načrte za akcije.

Srečno Novo leto

SOTRUDNIKOM, BRALCEM IN
NAROČNIKOM
„SLOVENSKEGA VESTNIKA“,
ŽELI
UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Neodvisna delavska stranka Nemčije

V Dinslaken v Porurju je zasedal Pripravljalni odbor za ustanovitev neodv. delavske stranke Nemčije in sporočil, da so sprejeli akcijski program kot program za ustanovitev neodvisne delavske stranke Nemčije.

V akcijskem programu poudarjajo, da je treba ustvariti enotnost v sindikatih, hkrati pa obsojajo cepitev sindikatov zaradi političnega in verskega prepričanja. V programu naglašajo, da so v glavnem za industrijske sindikate in se borijo, da bodo sindikati resnične razredne organizacije delavcev. V programu prav tako obsojajo samovoljno gospodarjenje sindikalnih birokratov in zahtevajo, da je treba delavske mezde pogodbeno spraviti v sklad z življenjskimi stroški. Zaradi borbe proti brezposelnosti se predlaga petdnevni delovni teden. Program zahteva isto plačo za isto delo in obsoja zapostavljanje mladine in žena.

Akcijski program ugotavlja, da so davčna bremena prevladala v Nemčiji tako kot redko je na hrbet delavcev in poudarja, da je zaradi tega zahteva po zmanjšanju davka na plače več ko upravičena. Zahtevajo ukinitve posrednih davkov, delovni teden 36 ur za rudarje in druge delavce, ki delajo pri za zdravje škodljivih delih in 40-urni delovni teden za mladince, dalje plačani letni odmor 24 delovnih dni, oprostitev mladine šolskih taks, razširitev štipendij, nacionalizacijo zdravstvene službe itd.

V zunanje političnem načrtu se v akcijskem programu načeloma odklanja militarizacija Nemčije, kajti ponovno oboroževanje bo znatno znižalo življenjski standard in omejilo pravice nemškega naroda, njena nujna posledica pa bo samo vojna. Načrtu za ponovno oborožitev postavljajo nasproti konstruktivni program socialnih zahtev.

V programu zahtevajo umik vseh okupacijskih čet in razpust vseh oboroženih formacij, ustanovljenih na zahodu in vzhodu Nemčije, hkrati pa poudarjajo, da brez izpolnitve te zahteve ni mogoče znova združiti Nemčije. Navzočnost zapadnih okupacijskih sil ne vsiljuje ljudskim množicam samo velikanskih gmotnih izdatkov, je rečeno v programu, temveč ovira tudi svobodni razvoj nemškega delavskega gibanja in nemške demokracije.

Brezposelnost v Avstriji narašča

Zvezno ministrstvo za socialno upravo javlja, da znaša število pri deželnih delovnih uradih javljenih razpoložljivih brezposelnih v sredi meseca decembra 145.020 oseb, od teh 91.616 ali 63,2 odstotkov moških. V primeri z zadnjim štetjem brezposelnih dne 30. novembra t. l. je število brezposelnih naraslo za 26.655 oseb. Prirastek se steka predvsem iz gradbene stroke, kmetijstva ter gostinske obrti. Pri naraščanju števila brezposelnih so prizadete vse zvezne dežele, predvsem pa Nižja in Zgornja Avstrija, Štajerska in Koroška.

Dobava britanskih storitev Sovjetski zvezi

Industrijski izvedenec Lynden Mac Assey je poslal listu „Times“ pismo, v katerem trdi, da je Velika Britanija v zadnjih petih letih izvozila v Sovjetsko zvezo za 12.188.242 šterlingov električnih generatorjev in zahteva o tej stvari preiskavo. Med drugim pravi, da so znašale pošiljke v Rusijo po 1. januarju 1946 28 odstotkov britanskega izvoza električnih generatorjev.

Bivši nacistični generali se bodo pogajali z zapadnimi izvedenci

Kancler Adenauer in trije zavezniški visoki komisarji so v peturnem razgovoru v Petersbergu sklenili, ustanoviti nekaj komisij, ki naj najdejo rešitev vprašanja opriznanju večjih pravic za nemške zvezne republike v zameno za prispevek čet za mednarodno zapadno evropsko vojsko. Prva komisija, sestavljena v glavnem iz poklicnih vojakov na obeh straneh, bo skušala ustvariti sistem za vključitev nemških oddelkov med Eisenhowerjeve sile. Istočasno bodo diplomatski in politični strokovnjaki skušali napraviti kar najboljšo pogodbo, ki naj nadomesti sedanji okupacijski statut.

Nemško — zavezniška vojaška tehniška komisija se bo sestala v Petersbergu 8. januarja. Nemški reprezentanti v tej komisiji so: Theodor Blank, ki mu bosta pomagala vojaška strokovnjaka generala Hans Speidel in Adolf Heusinger. Speidel je bil svojčas šef štaba maršala Rommela, Heusinger pa šef operacijskega odseka v glavnem štabu Wehrmacht.

S tem, da je Adenauer pristal na imenovanje nemških delegatov v komisijo, je sprejel bruseljske sklepe kot „osnovo za diskusije na obeh področjih, vojaškem in političnem“. Dejstvo, da gre tukaj za nekatere razgovore z zavezniškimi velesilami na pod-

lagi „enakih z enakim“, smatra Adenauer dobršen korak naprej za Nemce. Znano pa je, da stojijo socialdemokrati na stališču, da bruseljski sklepi ne morejo predstavljati niti osnove za razgovore. Dejstvo, da je Adenauerjeva stranka pri zadnjih volitvah močno nazadovala v prid socialdemokratov, in to prav zaradi vprašanja zopetne oborožitve Nemčije, dokazuje, da se Adenauerjeva politika giblje v nevarnih vodah.

Kancler Adenauer je izjavil tisku, da služijo naporu za obrambo zapadnega sveta izključno ohranitvi miru. Imenovanje generala Eisenhowerja za poveljnika evropskih obrambnih sil je Adenauerjev dokaz, kako veliko važnost polagajo ZDA na obrambo Zapada. Ponovno je zatrdil, da nemške zvezne republike nihče ne bo silil k udeležbi v obrambi zapadne Evrope. Dejanje, da bo o tem odločal parlament, toda to šele potem, ko bo s pogajanjmi jasno določena oblika nemškega sodelovanja.

Zapadni nemški tehnik „Der Spiegel“ je nedavno izvedel referendum, iz katerega je razvidno, da čez 85 odstotkov Nemcev odklanja misel, da bi še enkrat nosili orožje. Od 33.000 prejetih odgovorov se je 81,5 odstotkov izreklo proti vsaki oborožitvi s pogojem pristopa k paktu zapadnih držav.

Osnove italijansko-nemškega trgovinskega sporazuma

Italija in Zahodna Nemčija sta podpisali nov trgovinski in plačilni sporazum, ki je bil že 12. julija paraliziran in ki se je bil že do slej izvajal. Veljal bo do konca junija 1951.

Osnovno načelo je tudi v odnosu med tema državama — enako, kakor velja za druge države, s katerimi je Italija sklenila v zadnjem času trgovinske dogovore, n. pr. s Švico, — da veljajo za trgovinsko izmenjavo v prvi vrsti predpisi, ki sta jih državi izdali glede liberalizacije izmenjave v skladu s sklepi OEEC. Glede drugega blaga, ki je sedaj

še podvrženo režimu uvoznega in izvoznega dovoljenja, pa prinaša trgovinski sporazum dva glavna in dva krajša ustrezna seznama, v katerih je količina kontingentov označena po vrednosti v USA dolarjih. Med kontingentiranimi italijanskimi izvoznimi artikli zavzemajo po vrednosti prva mesta sveže sadje in zelenjava (brez kislega sadja), sadni proizvodi, sir, ribje konzerve, vina (60 odstot. v industrijske in 40 odstot. v konsumne namene), drugi poljedelski proizvodi, razno predivo, tkanine in drugi tekstil, klobuki,

avtomobili in njih sestavni deli, tekstilni stroji, ekstrati, žveplo, ferosilicij, rdeči boskit. Med nemškimi izvoznimi artikli pa naprave za kalorične električne centrale, razni stroji (tudi orodni) in njih sestavni deli, instalacije za izdelovanje železnih in jeklenih plošč, razni železarski proizvodi, številni kemični proizvodi (tudi barve), tekstilni izdelki in polizdelki, živina, pivo itd. Vrednost kontingentov znaša na vsaki strani okrog 57 milijonov USA dolarjev. Od liberaliziranega blaga pa je predvideno, da bo uvozila Nemčija za 72 milijonov, Italija pa za 75 milijonov dolarjev (med tem tudi za 42 milijonov dolarjev premoga).

Zasebne kompenzacije in recipročni posli se ne bodo več dovoljevali. Izvrševanje sporazuma bo nadzorovala mešana komisija, ki bo ukrepala tudi v primeru, če bi se uvoz kakšnega liberaliziranega proizvoda tako povečal, da bi ogrozil obstoj domačih konkurenčnih podjetij.

Valutni tečaj med liro in marko se bo do ločal sporazumno in periodično z upoštevanjem kotacije USA dolarja v Italiji in Nemčiji.

Posebne določbe govorijo o medsebojnem sporazumevanju za primer, če bi nastopile okolnosti, ki bi grozile porušiti ravnotežje trgovinskih izmenjav.

Plačilni sporazum, ki velja do konca junija leta 1951 in se bo avtomatično podaljšal za nadaljnjih 12 mesecev, ako bi ga ena izmed držav ne odpovedala tri mesece pred potekom, obsega še dodaten protokol glede kinematografskih poslov, neposlovnih potovanj ter prenosov plač, pokojnin in rent državljanov ene države, ki živijo, oziroma so zaposleni na ozemlju druge pogodbene države.

Istočasno s podpisom sporazumov sta trgovinski delegaciji izmenjali štiri note. Prva odpravlja omejitve, katerim je bila do sedaj zaradi vojnega stanja podvržena nemška imovina v Italiji, in izenačenje premoženjske pravice državljanov ene države v drugi s pravicami domačih fizičnih in pravnih oseb; druga jamči uporabljanje klavzule največje ugodnosti; tretja določa, da smejo izdajati izvirna spričevala domače trgovinske zbornice in carinarnice brez zadevnega diplomatskega ali konzularnega vizuma; zadnja pa predvideva, da se bodo v bodočnosti odpravili potniški vizumi, dokler se pa to ne zgodi, da se bo uporabljala zanje najnižja ustrezna taksna tarifa.

Takšna povezanost prebivalstva z železniškim omrežjem v Sloveniji določa torej upravnim organom še posebno skrb, da s izpopolnitvijo prometne vrzeli v posameznih okrajih.

Kakor naseljenost sama je tudi obdelovalna površina slovenskega ozemlja razdrobljena na manjša kmečka gospodarstva. Od 601.485 članov kmečkih družin, ki so navezani na obdelovanje zemlje v Sloveniji, ima (po podatkih v I. številki Statističnega biltena zveznega statističnega urada, Beograd 1950);

do 3 ha zemlje 132.323 ali 22,00 odst.

3—5 ha zemlje 100.865 ali 16,77 odst.

5—8 ha zemlje 104.473 ali 17,37 odst.

8—10 ha zemlje 51.025 ali 8,48 odst.

10—15 ha zemlje 90.949 ali 15,12 odst.

nad 15 ha zemlje 121.234 ali 20,15 odst.

vsega kmečkega prebivalstva. Poznanje takšnih razmer je še pomembnejše, če upoštevamo, da je odstotek nekmečkega prebivalstva v Sloveniji najmočnejše zastopan. Po statističnih podatkih iz leta 1948 je bilo v Sloveniji 51,1 odst., na Hrvaškem 40 odst., v Srbiji 25,6 odst., v Bosni in Hercegovini 22,7 odst., v Makedoniji 28,5 odst. in v Črni gori 24,5 odst. nekmečkega prebivalstva. Takšno razmerje med naraščajočim industrijskim in kmečkim delavstvom nalaga nove naloge pri pospeševanju kmetijstva. V industriji in rudarstvu, v prometu, trgovini in drugih panogah narodnega gospodarstva so glavni temelji socialističnega razvoja Ljudske republike Slovenije že krepko zasidrani. Z napredkom v kmetijstvu pa bodo naporu delovnih množic nagajeni le tedaj, če bo ravno najtesnejše sodelovanje med vasjo, industrijo vsakdanjega dela pa koristno upoštevane vse dobre in slabe izkušnje, ki jih narekujejo strijskimi in mestnimi središči, pri opravljanju naravnih pogoji zemljepisnega reliefa slovenske zemlje.

V Angliji primanjkuje mesa

„Velika Britanija je skoraj brez mesa“. Pod tem naslovom čez vso širino prve strani piše danes konservativni list „Daily Mail“, da bodo v kratkem obrok mesa, ki so ga pretekli teden že znižali za tretjino, zopet znižali. Rezerve mesa v Veliki Britaniji so sedaj manjše, kakor so bile med vojno. List pripisuje to ne samo ukinitvi dobav iz Argentine, ker ni prišlo do podpisa trgovinskega dogovora, pač pa tudi zvišanju cene volne, zaradi česar zavlačujejo avstralski in novozelandski ovčarji izročitev ovčjega mesa, zato da pridobijo čim več volne. Razen tega noče londonska vlada zaradi sedanjega mednarodnega položaja resno načeti znatnih rezerv mesnih konserv.

Zlate rezerve v ZDA so se znižale

Bilanca Zvezne rezervne banke izkazuje na dan 20. decembra med drugim zmanjšanje zlatih rezerv v zadnjem tednu za 130 milijonov dolarjev. Banka je torej od 21. decembra 1949 izdala za 1.631 milijonov dolarjev zlata. Zlate rezerve ZDA so se torej znižale na 22 milijard in 796 milijonov dolarjev; od 14. januarja 1948 je to najnižji znesek.

V odboru za kolektivne ukrepe bo zastopal Jugoslavijo dr. Bebler

Jugoslovanska vlada je javila glavnemu tajniku OZN Trygve Lieu, da bo Jugoslavijo zastopal v odboru za kolektivne ukrepe, ki je bil ustanovljen na zadnjem zasedanju OZN, stalni jugoslovanski predstavnik v OZN dr. Aleš Bebler.

V PEKINGU POZIVAJO K ČIŠČENJU

„Reuter“ poroča: Pekinški radio javlja, da je organ kitajske komunistične stranke pozval kitajsko ljudstvo, da očisti Azijo zapadnega vpliva. Kitajci naj z vso svojo silo podpirajo misije Komunistične stranke v Aziji. Ameriški imperializem mora biti v svoji agresivni poziciji v Aziji strmoglavljen. Ta poziv je sledil nekemu drugemu, ki je pozival k izgonu Amerikancev iz Koreje.

NAROČNIKOM V JUGOSLAVIJI

ADIT - Agencija demokratičnega inozemskega tiska v Ljubljani objavlja naslednje: Kdor želi biti naročnik „Slovenskega vestnika“ in „Svobode“ in biva v Jugoslaviji naj se obrne na Agencijo demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34.

Kako je naseljena Ljudska republika Slovenija

Ivo Lapajne je napisal v zborniku „Ljudska uprava“, ki ga izdaja Svet vlade LRS za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti v Ljubljani, zanimiv pregled prebivalstva Slovenije, ki ga v izvlečku objavljamo.

Malo je dežel, ki bi bile na tako majhnem prostoru izpostavljene tolikšnim prirodnim, gospodarskim, prometnim, in kulturno-političnim vplivom kakor Ljudska republika Slovenija. Razložena med Alpami in Jadranskim morjem, med Panonskim nižavjem in Furlansko ravnino, ima na svojem površju premnogo silnic zemljepisne povezanosti, ki določajo življenjski razvoj Slovencev. Njena najsevernejša točka je na državni meji v Prekmurju pri Budincih, njen najjužnejši rob je na kolenu Kolpe, pod Sinjim vrhom na Kočevskem. Najvzhodnejša točka Slovenije leži v ravninskem svetu ob izlivu Lendave v Muro, v kraju Dolina, najzahodnejši mejnik pa je gorski svet za Mnišcem na Tolminskem, na meji beneške Slovenije, v kraju Breginj. Razdalja med širinskima krajnikoma znaša 163 km, razdalja med zahodnim in vzhodnim mejnikom pa 258 km. Meja s Tržaškim ozemljem meri 57,5 km, z Italijo 175 km, Avstrijo 323 km in Madžarsko 79,3 km.

V Sloveniji prebiva danes po cenitvi zveznega statističnega urada 1.422.000 ljudi ali 8,86 odstotkov vsega prebivalstva Jugoslavije. Po ljudskem štetju leta 1948, ki je tudi podlaga tej razpravi, je bilo na ozemlju republike Slovenije v 368.754 družinah 1.391.873 ljudi ali 8,82 odstotkov prebivalstva. Leta 1931 je štela Slovenija, seveda brez Primorske, v 5580 krajih 235.143 družin z 1.144.298 prebivalci ali 8,21 odstotkov vsega prebivalstva v državi. Po upravni razdelitvi Ljudske republike Slovenije, ki je veljala ob popisu prebivalstva 15. 3. 1948, je bilo v Sloveniji 201.970 prebivalcev v mestih, 1.189.903 ljudi pa v okrajih. V industrijskih, rudarskih in upravno-gospodarskih

središčih je bilo 15. 9. 1948 394.281 nekmečkega prebivalstva. Razmerje med mestnim in podeželskim prebivalstvom je bilo tedaj 14,5 : 85,5 odst. Po isti upravni razdelitvi je bilo v 27 okrajih izven Ljubljane, Maribora in Celja 1266 krajev z več kakor 6000 naselji.

Še zanimivejšo sliko poselitve slovenske zemlje dobimo, če primerjamo število naselij s številom prebivalstva v okrajih. Če bi hoteli vse prebivalstvo okrajev porazdeliti enakomerno na enote, ki sestavljajo okraj, bi dobili povpreček 178 ljudi na eno naselje. Ta povpreček je zaradi različne urbanistične poselitve ter gostote prebivalstva v okrajih, ki so upravno-politično in gospodarsko strnjeni v večja, manj številna naselja višji, v nasprotnem primeru pa nižji. Najugodnejši povpreček ima v tem primeru Lendava, 631 ljudi na eno naselje. Za njim šteje okraj M. Sobota 461, Gorica 312, Radovljica 283, Maribor okolica 280, Il. Bistrica 263, Ptuj 249, Slovenj Gradec 235 235, Ljutomer 230, Šoštanj 223, Trbovlje 220, Tolmin 208, Ljubljana okolica 201, Idrija 195, Kranj 194, Radgona 188 prebivalcev na 1 naselje. Pod povprečjem so okraj, ki štejejo še manj ljudi, in sicer: Celje okolica 168, Poljčane 161, Postojna in Krško po 150, Sežana 138, Kamnik 108, Novo mesto 102, Črnomelj in Trebnje po 84, Kočevje 79 in Grosuplje celo samo 78 ljudi na 1 naselje! Takšna primerjava naj le mimogrede pokaže, kako različne so naloge in razmere, ki jih imajo za doseg uspehov upravni organi ljudske oblasti v posameznih krajih in okrajih glede na razprostranjenost in število naselij, ki sestavljajo upravno enoto kraja oziroma okraja; kako različni so tudi napor, ki jih nikakor ni mogoče oceniti z istim merilom, kadar se pregledujejo uspehi v socializaciji slovenskega podeželja.

Najnižja naseljitvena ploskev v Ljudski republiki Sloveniji in na južnem robu ravnine

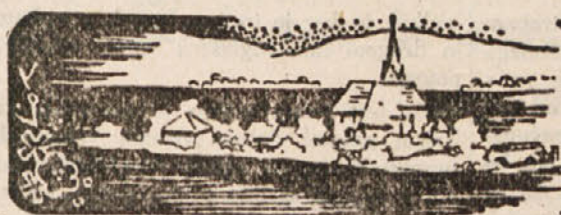
pri Gorici, kjer leži 7 naselij krajev, Miren, Št. Peter in Vrtojba s 5208 prebivalci v nadmorski višini do 50 m. Le malo više, 51 do 100 m nad morjem je že 25 naselij okraja Gorica s 15.993 prebivalci, v višini 101 do 150 m pa 33 naselij tega okraja z 11.350 prebivalci.

V nadmorski višini 151 do 200 m leži 542 naselij, in sicer: na Primorskem 64, v Beli krajini 84, v okraju Novo mesto 81, v okraju Krško 172, v okraju Celje 9, v okraju Ptuj 8, v okraju Ljutomer 45, v obeh prekmurskih okrajih skupaj 78 naselij. Na Kočevskem spada v to skupino le naselje Bilpa.

Naslednja višinska stopnja 201 do 400 m je v Sloveniji najmočnejše zastopana. Tu prebiva v 2282 naseljih nad 51 odst. Slovencev. Ljubljana, Maribor in Celje ter vrsta drugih mest leži v tej višini, glavna industrijska in rudarska središča so v tem pasu. Zanimivo je, da segata do 300 m nad morjem le še 2 naselji iz lendavskega okraja, vse drugo je nižje.

Še više, 601 do 1200 m nad morjem biva v 1044 malih vasicah, raztresenih selišč in samotnih kmetijah nad 123.000 ljudi, ali nad 8 odst. vsega prebivalstva.

Prav kakor naselitev sama nalagajo tudi prprometne razmere v ljudski republiki Sloveniji skoraj vsakemu okraju drugačne preglede na opravljanje upravnih in gospodarskih nalog. Železniško omrežje je sicer še precej ugodno povzvalo predele slovenske zemlje z ostalo državo in tujino, vendar so vmes še pomembne naseljitvene ploskve, ki pogrešajo ugodnejših zvez. V oddaljenosti do 5 km od najbližje postaje biva 814.357 ali 58,61 odst. vsega prebivalstva Slovenije. 5 do 20 km do postaje ima še 285.400 ljudi, ali 34,97 odst. Še težje je tistim, ki so odmaknjeni od prometnih zvez po 20 do 50 km. Teh je 83.835 ali 6,03 odst., nad 50 km od postaje pa biva 5487 ali 0,39 odst. vsega prebivalstva.

Po naši zemlji

SLOVENJ PLAJBERK

V našem listu smo že poročali, da so na naši šoli izgradili prostor še za II. razred, ki ga dosedaj ni bilo ter je en sam učitelj počeval vse otroke, kar je seveda neugodno vplivalo na učne uspehe. Sedaj je vendar tako daleč, da imamo v šoli reden pouk, ker smo dobili še enega učitelja, ki poučuje v II. razredu. Zelo odobravamo, da so odprli tudi II. razred, da se bodo otroci lažje učili, vendar pa ne moremo biti zadovoljni, ko moramo ugotoviti, da novi učitelj, Baurecht, ki je doma iz Ziljske doline iz Noetscha, ne obvlada slovenskega jezika ali pa se ga noče posluževati. Ta učitelj sploh ne poučuje slovenščine, kar popolnoma nasprotuje uredbi o dvojezičnih šolah.

Priporočamo in zahtevamo, da učitelj na naši šoli poučuje kakor je treba in naj se zaveda, da deluje v šoli, ki se nahaja v občini, kjer je 95 odstotkov prebivalstva slovenskega porekla. V razredu ima veliko večino otrok, ki jim je materinski jezik slovenski ter da predpisuje šolska uredba gotovo mero slovenskega pouka. Občani se pritožujejo, da je šolska oblast namestila na naši šoli učno moč, ki ne obvlada slovenske besede, kar je pri nas nevarno. In še tole: če hoče biti učitelj pri nas v dobrih odnosih z občani je nujno, da občuje z njimi v domačem jeziku, ker drugače ne bo priljubljen v Slovenjem Plajberku.

Vabilo

na zaključno prireditev gospodinjstvom kuharskega tečaja v Kortah, ki bo v nedeljo dne 31. decembra t. l. v Smrtnikovih gostilni.

Na dnevnem redu je razstava gospodinjstvom kuharskih izdelkov od zjutraj do 14 ure.

Po 14. uri bodo prizori, petje in prosta zabava.

Pridite v obilnem številu!

Če pri nas teh lastnosti učitelj nima, je najbolje, da našo občino zapusti oziroma da ga šolska oblast odpokliče in nadomesti z učno močjo, ki bo odgovarjala krajevnim razmeram.

KOTMARA VES

Pri nas smo imeli letos lepo uspelo miklavževanje. Za otroke in mladino jo je priredilo naše Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ dne 10. decembra. Kmalu popoldne se je začela zbirati mladina, ki je nestrpno pričakovala, kaj bo vse doživela in videla. Najprej je mladina nastopila z nekaterimi kratkimi igricami, ki jih je naučil neutrudni organist Lojzek. V nastopih smo videli, da imamo v teh mladih igralcih dober odrski naraščaj, ki obeta, če bo pokazal veselje in po-

čakovala, kaj bo vse doživela in videla. Najprej je mladina nastopila z nekaterimi kratkimi igricami, ki jih je naučil neutrudni organist Lojzek. V nastopih smo videli, da imamo v teh mladih igralcih dober odrski naraščaj, ki obeta, če bo pokazal veselje in po-

Vabilo

na zaključno prireditev gospodinjstvom kuharskega tečaja v Hodišah, ki bo v nedeljo dne 31. decembra 1950, v Narodnem domu.

Razstava bo odprta od 8 do 18 ure.

Popoldne ob 14.30 uri bo kulturno-prosvetna prireditev.

Prisrčno vabljeni od blizu in daleč!

žrtvovalnost do odrske umetnosti, lepe uspehe. Ne bomo imenoma navajali posamezne igralce, temveč povedati hočemo samo, da so svoje vloge vsi dobro rešili.

O pevskem nastopu mladinskega pevskega zbora, ravno tako pod vodstvom organista Lojzeta, moramo reči, da napreduje od nastopa do nastopa.

Nato pa se je pokazal sivobradati Miklavž s svojim spremstvom in obdaroval predvsem otroke — igralce, pa tudi mnogo drugih z lepimi in koristnimi darovi, ki so jih bili vsi vidno veseli.

Prosvetno društvo se vsem, ki so pripomagali k lepo uspelemu miklavževanju, prav prisrčno zahvaljuje.

Istega dne je imelo Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ svoj redni občni zbor in podalo račun o delu v preteklem letu. Iz poročila smo slišali, da je društvo marljivo delovalo na prosvetnem področju. Sklenili so, da bodo v bodoče skušali doseči še več uspehov. To nalogo si je zadal novoizvoljeni odbor, ki pa je ostal do malih izjem v rokah prejšnjih odbornikov. Za predsednika so spet izvolili tovariša Wašnika, ki deluje že vrsto let v prosvetnem društvu.

HODIŠE

Šesttedenski kuharski tečaj pod vodstvom voditeljice, tovarišice Milene Galobove, je že na poskusnem obedu, ki se ga je udeležilo kakih sedemdeset gostov, pokazal, kakšne lepe uspehe so dosegle tečajnice v kuharski umetnosti že sredi tečaja, kar so izrazili tudi gostje z „razvajenimi“ želodci. Gospodinjstvom kuharski tečaj se bliža koncu in zadnji dan letošnjega leta, na Silvestrovo, bo zaključna prireditev z razstavo mnogovrstnih dobrin ku-

harske umetnosti in popoldanskim kulturnim sporedom. Na zaključno prireditev pričakujemo prav številno udeležbo in smo prepričani, da nikomur ne bo žal, ki bo prišel.

Dne 13. decembra smo spremljali ob številni udeležbi rajno Kumrovo mater iz Sv. Marjete k zadnjemu počitku. Pokojna mati je dosegla starost 83 let. Vse življenje je bila skromna in delavna in dobra slovenska mati, ki se nikoli ni sramovala svojega slovenskega naroda ter mu je ostala zvesta do zadnjega dne. Naj počiva v miru, preostalim pa naše sožalje!

KOTMARA VES

Naši mladi igralci v krogu Slovenskega prosvetnega društva „Gorjanci“ so pa zares pridni. Večkrat so nam v letošnjem letu nudili prijetno razvedrilo in mnogo poučnega s svojimi nastopi. Za zaključek pa so nas na Stefanovo nad vse prijetno presenetili z dobro podano, živo in veselo igro „Županova Micka“.

Polna dvorana hvaležnega občinstva je pričala o živem zanimanju Gorjancev za prosvetno življenje. Ugotoviti smo morali, da so vsi igralci, brez izjeme, svoje vloge kar najbolj doživeto in ozvrstno podali. Brez dvoma pa velja zasluga za ta uspeh poštvalnemu tovarišu Lojzetu, ki vodi tudi pevski zbor in s katerim je tudi nastopil. Kakor igra „Županova Micka“ tako je tudi pesem vžgala ter se ljudem, kljub poznemu večeru, nikakor ni mudilo domov, ker naša večna lepa domača pesem seže vsakemu v dno srca, da vsakdo pozabi, kdaj mine čas in bi še in še poslušal.

Zato upamo, da bodo naši igralci in pevci tudi v novem letu enako delavni in poštvalni ter jim polagamo zaradi lepe skupne stvari na srce, da bi lepo ubogali tovariša pevovodjo in režiserja in naj opustijo vse morebitne osebne spore, ki nikakor niso na mestu in v korist še uspešnejšemu prosvetnemu delovanju.

SMIHEL PRI PLIBERKU

Na Stefanovo je domače prosvetno društvo uprizorilo božično dramo „Vrnitev“. Kljub slabemu vremenu so prišli gledalci tudi iz daljnih krajev, kakor na pr. iz Globasnice gledat staro in poznano igro. Velika Šercarjeva dvorana e bila nabitá polna. Za uvod so nam zasvirali domači tamburaši par komadov. Igralci so svoje vloge prav dobro rešili, kar je tudi bilo videti iz aplavza občinstva. Povsem dobro so bile podane glavne vloge Jerica, Janko, Peter. Vidi se, da so igralci v dobrih rokah poštvalnega režiserja Haninovega Stankota.

Igra se bo na željo večine občinstva ponovila še na Silvestrovo popoldne.

Zahvalno pismo Zvezi bivših partizanov

Tovariš, doma v eni izmed naših hribovskih vasi ter ima zasluge v osvobodilni borbi proti fašizmu, je med drugim tudi prejel od Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške malo podpora. Poln hvaležnosti je poslal Zvezi bivših partizanov zahvalno pismo, v katerem opisuje svoje razmere. Pismo v naslednjem objavljamo:

Čisto nepričakovano sem sprejel nakazilo za 200 šilingov od Zveze bivših partizanov in domnevam, da se je to zgodilo na pobudo krajevnega odbora Demokratične fronte, ki dobro pozna moje gmotne razmere, ki nikakor niso rožnate.

Star sem sedemindeset let in po poklicu čevljar. Zadnja leta so mi oči zelo opešale, tako da sem sposoben samo za popravljanje čevljev, pa tudi drugače sem zelo rahlega zdravja. Zaraditega je tudi zaslužek pri mojem delu zelo skromen. Zaslužim približno 300 šilingov na mesec in še to težko dobim od ljudi, ker vsakega stiska za denar. Edino dobro je še, da ima vsaj žena nekaj mesecev postranskega zaslužka, drugače bi ne imeli niti najpotrebnejšega za šestčlansko družino, med to štirje otroci od 5 do 9 let starosti.

Od teh bornih šilingov, ki jih s težavo pridela, pa tira finančni urad nezaslusano visoke davke. Ko so me poklicali na finančni urad in sem jim tam razložil svoj položaj, sem kaj malo opravil. Nas male obrtnike, ki moramo delati s priprostim pripravami kot pred 50 leti utvrščajo med one, ki delajo s stroji z vse večjim zaslužkom. Ko sem omenil v finančnem uradu, da z zaslužkom, ki ga dosežem še sam ne morem pošteno izhajati, kako šele preživljati šest oseb in povedal, da mora tudi žena, čeprav ima dovolj opravka z otroci, iskati postranskega zaslužka, me je uradnik narahilil: „Dann verdient die Frau ja auch“ in bi bilo menda še od tega treba plačati davek. Zares čudni pojmi gospode, kakšne čudeže naj bi človek delal, da bi mogel ob tej draginji s takšnimi dohodki izhajati in poleg tega še plačevati davke.

Pa še tole: Med vojno so nacisti odgnali sestro moje žene v KZ-taborišče Ravensbrück, kjer je morala žalostno končati v plinški čumnati. Njeno premoženje pa so vse pograbili in raznesli. Pri tem je utrpela tudi moja žena mnogo gmotne škode, ker je imela pri sestri več svojih reči, ki so jih tudi pobrali. Med drugim so vzeli tudi pet ovac, za kar nisva dobila povrnjenega niti groša.

Tako sem nekoliko razložil svoje razmere, iz česar je razvidno, kako prav mi je prišlo naklonilo od Zveze bivših partizanov. Prav iskreno se za to podporo zahvaljujem.

CELOVEC

Član Pokrajinskega odbora Zveze slovenske mladine tovariš Lužnik Frici se je dne 23. decembra t. l. poročil z Mileno Grossovo. Iskreno čestitamo!

Ksaver Meško:

NA POLJANI

2. nadaljevanje

O domovini, ki res ni bogata na premoženju, a je bogata na ljubezni, neusahljiva na spominih, blagih, blažecih, najsladkejših. In ti domovini, ki jih je rodila in vzgojila, ti domovini, polni ljubezni, jemljejo svojo mladost in jo neso na trg, naprodaj v tujino. A tujina je brez ljubezni in brez soajčut, izpije jim kipečo moč, utrga cvetje njihove mladosti in jih pošlje nazaj domovini, oslabele pred časom, ovenele v življenja pomladi, v prvem poletju.

O njih je govoril, ki so šli in se niso vrnili nikoli več. Umrli so v tujini, samotni, zapuščenji in pozabljeni... A tik pred smrtjo jih je poklicala domovina še enkrat. Od daleč so zaslišali v tihi noči, ob žalostnem, samotnem dnevu njen klic, ljubezni in usmiljenja poln. Hrepenenje se je zbudilo v srcu isto uro, veliko in močno, da jim je širilo srce in ga je napolnilo do vrha. Ah, to uro, sredi neprikazne noči, in bi šli, v temi in burji, peš v domačo vas, peš vso dolgo pot in bi se ne ogledali nazaj vso pot, vso pot bi se ne ozrli ne na desno... Domov... v domovino... Vsaj enkrat bi videli še rodno vas, domačo cerkev, križ na

zvoniku, lesketajoč se v večernem solncu kakor milosti polno oko božje! Vsaj enkrat bi slišali še domačega zvona pesem, in najsi le od daleč, dol kam daleč v dolino, čez hrib celo! Samo enkrat bi šli še gor, dol po dolini, ogledajoč si jo na desno, na levo, z božajočim, hvaležnim pogledom, radostno in zvedavo, kakor se ozira otrok po cerkvi. Šli bi po znani poti proti cerkvi in bi zavili na pokopališče in bi legli mirno in vdano — saj so videli domovino, slišali so domačega zvona blagoslovljeni glas, videli so blesteti v solncu zlati križ, ogledali so si vas, gozde na hriboh, potok ob selu, mlin ob potoku — domovino so videli... Enkrat šel A v rešnici ne bo nikoli več...

In odkod in čemu njih hrepenenje po domovini, po domači cerkvi? Ali ne, ker želijo vstopiti pred smrtjo še enkrat v svetišče čisti in sveti, kakor so prihajali v domačo cerkev neomadeževani in nedotaknjeni od greha, otroci, angeli, ko še ni dehnilo življenje v srce s strupenim dihom, ko jih ni prijelo še z umazano roko in jim je omadeževalo duše! — Čemu kipeče hrepenenje po pesmi domačih zvonov? Ali ne, ker želijo slišati še enkrat jasen glas, mehak in

sočutja poln, kakor iz neba lijoč, milosti pokrok in usmiljenja nebeskega! Mnogo šuma so slišali v življenju, veliko mračnega in odurnega krika, kipečega iz globočin pregreh in strasti. Vsa topa jim je duša od teh glasov in vsa zbegana obenem. Zato drhti po prijaznem glasu, po besedah milosti in odpuščanja... In kaj hoče jim domača cesta? Ali ne drhte po nji, ker bi stopali na nji varno, kakor so hodili po nji v otroških letih? Tja po znani poti bi šli, oko vprto v blesteči križ na znanem zvoniku, ki bi ne zašli na stranpoti, ne v blato, v luže. Ah, neznane so poti v tujini in tako nevarne. Megla vsepovsodi — kod? Nikjer kačipot, prijaznega vodnika nikjer — kam? Ljubeče duše nikjer, ki bi dejala mehko: „Povej! Vso bol mi razodeni in ves veliki strah in vse upanje, slabotno in omahujoče. Potolažim te, svetujem ti, pomorem ti...“ Nikjer sočutnega srca, prosečega z istinito iskrenostjo: „Nagni se k meni!“ — Nikjer moči, darujoče in žrtvujoče se, bodreče: „Nasloni se name!“ Megla mrak...

Tako blodijo v megli in mraku in zaidejo... A vendar so mnogi srečni tudi ob tem, ob svojih zmotah, v megli, na stranpotih, mislite? Kdo trdi to? Pač le oni, ki ne slišijo joka iz njihovega smeha, oni ki ne poznajo njihovih noči, prečutih v drhtečem hrepenenju in v morečih boli, v kesanju preplakanih. Oni, ki ne slišijo kletvic, dvigajočih se v nemi onemoglosti, a velikem žgo-

čem srdju iz zastrujenih src. Tujino preklinjajo in žalostno svojo pot in zaigrano, prodano življenje, dokler ne ležejo potrti in umro izgubljeni, pozabljeni.

To so oni, ki zapuste domovino in zavrejo njeno ljubezen, njene šege in navade in vero njeno. Dvojni brezdomci so, tujci na vsem svetu, nestalni povsod, nesrečni vedno...

Bledo lice župnikovo se je ogrelo, zardelo je. Oči sicer tihle in vdane, so oživele, bliskalo je iz njih, karalo je in prosilo obenem. Kakor potok z gore so tekale besede; prihajale so iz srca, govorila jih je ljubezen, ljubezen do domače zemlje, ljubezen do njih, ki zapuščajajo leto za letom to zemljo, ker je ne umevajo in je ne vedo ceniti. Lepe in presrčne so bile besede, in mnogo bridke žalosti je bilo v njih. Zato mu je drhtel glas proti volji...

Spodaj v cerkvi so sedeli in stali in so poslušali.

„Čemu nam govori to?“

Oni so mislili tako, ki so sedeli in široko in oblastno v klopih in so imeli po fari velike, nezadolžene domove. V srcih teh je bilo mirno in mrzlo. Vedeli so: njim ni treba v tujino iti.

„Čemu nam govori to?“

To so bili oni, ki so že sklenili račun in so ga podpisali in zapečatili in ga niso marali predelavati. Sklenjeno je in zapečateno: ob novem letu zapustijo faro in pojdejo v

Računi kmeta ob koncu leta

Današnje poklicno življenje se v obče, posebej pa še ob koncu leta vrti okoli načrtov, proračunov, kalkulacij, podjetnosti in prebrisanosti. Vsakdo — bodisi navadni delavec, trgovec, obrtnik, tehnik ali arhitekt, politik ali država — računa, pregleduje in ugotavlja, kako bi se gospodarsko utrdil, izboljšal svojo življenjsko raven in pridobil na premoženju. Isto mora danes delati tudi kmet.

Kmet je po svojem poklicu oseba, ki mora združevati v sebi celo vrsto sposobnosti. Ni dovolj, če si dober poljedelec, dober živinorejec ali sadjar, tudi ni dovolj, če si na svoji kmetiji dober delavec in če „tvoje delo nekaj zaleže“. Biti moraš dober računar, trgovec in diplomat, poznati moraš zakonitosti javnega življenja. Od tvoje tostranske sposobnosti v veliki meri zavisi tvoj obstanek. Če v svojem gospodarstvu več izdajaš, kakor pa sprejemaš, gre to na račun tvojega imetja. Prav zato je za dobro vodenje tvoje kmetije pogoj, da svojo kmetijo natanko poznaš in da imaš vajeti za vodenje posameznih njenih vej ali panog trdno v rokah, kajti samo tako boš v stanju posamezne gospodarske veje načrtno usmerjati po razvoju in potrebah na tržiščih. Vendar tudi to načrtovanje ne bo nič zaleglo, če ni v tebi dober del spretnega računarja, ki izračuna, kako najboljšo in v koliko sploh posamezna panoga vrača pridelovalne oz. vzrejne stroške. Potrebno pa ti je tudi toliko trgovske žilice, da si boš znal prisvojiti potrebne odjemalce in si utreti pot na trg.

V podnebni raznolikosti naših krajev tudi v pogledu na boniteto zemlje moraš sam te-

morajo biti tudi cilji v živinoreji, predvsem na področju prašičjereje, reje krav in vprežne živine, ovc in kokoši. Dalekosežno načrtovanje pa zahteva tudi sadjarstvo, pri čemer se je treba odločiti, ali imamo pogoje k sadjarjenju za trg ali pa bolj kaže ostati pri sadjarjenju za domače potrebe. (K vsem tem vprašanjem pa je „Slovenski vestnik“ v zadnjih tednih izčrpno poročal o položaju in nakazal tudi potrebno smer — op. ured.)

Takšen gospodarski pregled, takšno računanje, ugotavljanje in nadaljno načrtovanje po naših kmetijah je potrebno ob vsakem koncu leta. Drži ugovor, da vremenske neprilike — toča, suša, zima in deževje — otežujejo načrtovanje in ovirajo doseganje postavljenih ciljev, toda onemogočajo ga pa ne. Vemo tudi, da se bodo zgornja razmotrivanja — ki še zdaleka niso popolna — temu

ali onemu zdelo dolgočasna in nepotrebna. In vendar se mora kmetovalec današnjega časa z njimi ravno toliko baviti, kakor pa s svojim vsakdanjim delo. Kdor danes ne načrtuje in si ne postavlja stvarno preračunanih ciljev, ta od svojega kmetovanja ne bo imel drugega kakor nepotrebne gospodarske težkoče in zapreke v poletnem delu, njegova kmetija pa bo šla navzdol po poti vedno večjih izgub.

Priporočljivo in posamezniku le koristno bi bilo, če bi se k takemu načrtovanju odločila cela sosesčina ali vas. Več glav več velj. Na vse zadnje se tudi iz dneva v dan lahko prepričamo, da je pri vnovčevanju kmečkih pridelkov — sadju, krompirju, jajc, mleku in mlečnih izdelkih — postala odločilni faktor sosesčina in vaška skupnost. S tem dejstvom moramo računati, če hočemo v izdatni meri napredovati.

Računajmo sedaj, da bomo potem lažje in uspešnejše delali!

Po mislih J. Pečnika priredil B. S.

Eno leto „Obvestil naprednih gospodarjev“

„Pokazati kmetu pot do samopomoči in medsebojne pomoči in ga voditi na primerih vsakodnevnega gospodarskega življenja po njej — to je naloga, ki jo je prevzela Slovenska kmečka zveza, ki bo pričela izdajati poseben gospodarsko-strokovni obveščevalni list.“ — Tako je pred dobrim letom zapisal Slovenski vestnik, ko je napovedal, da bodo pričela izhajati „Obvestila naprednih gospodarjev“.

V prvi številki „Obvestil“, ki je izšla 20. decembra 1949, pa beremo v uvodu: „Sodobno gospodarstvo nas bo pogoltnilo, tuja konkurenca nas bo celo na domačem trgu onemogočila, če ne bomo hitri in spretni.“ — Predsednik PO SKZ Matevž Krasnik pa je zapisal: „Poglejmo okoli sebel na vseh koncih in krajih nam manjka in ob nas se zaletavajo nevarni valovi gospodarske krize, ki nas hočejo pogoltniti. Če si sami ne bomo znali pomagati, nam nihče ne bo pomagal. Pomagati si pa moremo — in to podčrtavam — v tem, kako bomo iztisnili iz svoje zemlje najboljše, kar nam ona dati more. Tukaj so potrebni nasveti, navodila in izkušnje, ki jih bo dajal naš list.“

Od takrat je minulo eno leto. Vsakih 14 dni so „Obvestila“ prinašala zanimiva in čedalje stvarnejša priporočila in navodila ter dajala dalekovidne smernice k ureditvi našega nadaljnega kmetovanja. Ob prvi obletnici pa so se predstavila s posebno bogato vsebino, ki je posvečena vprašanju praktičnih možnosti olajšave dela in nadomestitve primanjkuje človeške delovne sile. Načete, objasnjene in z načrti opremljene so številne praktične možnosti olajšanja in izboljšanja dela, katerih se vsak kmet lahko posluži, da bo z malenkostnimi izdatki sam napravil potrebne naprave in s tem prihranil lepe denarje za izboljšanje in povečanje poljskih pridelkov, kar je za naš gospodarski napredek odločilno.

Zato ni čudno, če danes v sleherni vasi slišiš govoriti kmete o „Obvestilih“, o njihovi vsebini in o uspehih v gospodarstvu, ki so jih s pomočjo nasvetov in priporočil „Obvestil“ dosegli. Ob njih je naš kmet spoznal puhlo in prazno vsebino uradnega lista Kmetijske zbornice „Der Kärntner Bauer“, ki je v resnici pisan le iz za zelene mize za „nadkmete“ in ki ne odgovarja živi stvarnosti na vasi. Vsak član SKZ, v katerega hišo so „Obvestila“ med letom prišla, jih je vzljubil in jih sproti nestrno pričakuje. O „Kärntner Bauer“ pa niti ne ve kaj je pisal.

Le redki starokopitneži in zakrknjenci, ki jim je sleherni dobro čtivo deseta brigada, so odklonili tudi „Obvestila“. Kakor pa izgleda, so se tej peščici pridružili tudi gotovi krogi v Kmetijski zbornici, ker se še vedno ne morejo odločiti, da bi slovenskemu kmečkemu strokovnemu listu dodelili primerno denarno podporo, kakor jo dodeljujejo za druga čisto zelo dvomljiva gospodarska pospeševanja. Za podporo je PO SKZ že zaprosil 13. junija 1950, odgovora pa še danes ni sprejel. To zadržanje je ponevno jasek znak, da se v Kmetijski zbornici vse vrti po diktatu protislovenske ÖVP pod pokroviteljstvom dr. Steinacherja.

Slov. kmečka zveza skrbi tudi za podvig slov. čebelarstva

V četrtek 14. decembra 1950 se je na pobudo Pokrajinskega odbora Slovenske kmečke zveze zbralo v Celovcu lepo število slovenskih čebelarjev, da se posvetujejo, kako bi bilo tudi v čebelarstvu mogoče doseči večjih uspehov. Pokrajinski odbor SKZ je na predlog svojega podpredsednika in referenta za čebelarstvo Vinka Pečnika dal to pobudo iz razloga, da je čebelarstvo predvsem za malega kmeta lahko važen vir stranskih do-

hodkov in ker je tudi za uspeh v sadjarstvu in drugem rastlinogojstvu čebela odločilnega pomena.

Na tem posvetovanju je navzočim čebelarjem govoril dobro poznani čebelar č. g. župnik Ulbing o zgodovini čebelarstva in jim v svojem skrbno pripravljene in izčrpnem referatu predložil velike zasluge naših prednikov pred in po svetovno znanem če-

belarskem velikanu Antonu Janši na področju razvoja čebelarstva znanosti in praktičnega podviga čebelarstva. Vinko Pečnik pa je govoril o sodobni znanosti in praktičnih izkušnjah v čebelarstvu in posebno podčrtal potrebo sistematičnega čebelarstva in nujnost odbire v čebelarstvu. Dejal je, da je ravno to eno najvažnejših področij, kjer si moramo sami in medseboj pomagati, če hočemo pri čebelarstvu doseči boljše uspehe kot jih doslej beležimo. Zelo izkušeni čebelarski praktik Franc Prušnik iz Lobnika je med drugimi tudi poročal o svojih izkušnjah in povedal, da je samo z dohodki iz čebelarstva bil v stanju izboljšati in modernizirati svojo gorsko kmetijo, ki jo je pred skoraj pol stoletjem prevzel zanemarjeno in zelo obubožano.

V živahni debati so navzoči sprožili vrsto dobrih misli, ki jih hočejo uresničiti, da bi tudi čebelarstvo postalo donosnejši. Za delo v tej smeri so ustanovili pri PO SKZ poseben čebelarski odsek, v katerega so izvolili 5 odbornikov, ki jim načeljuje Vinko Pečnik.

Kakor izgleda, se bo odsek še v tej zimi predstavil s svojim delom.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

Vabilo

Slovensko prosvetno društvo „Peca“ v Šmihelu pri Pliberku bo dne 31. decembra 1950, ob pol 3. uri popoldne priredilo pri šerčerju igro

„VRNITEV“

Z isto igro bo gostovalo v nedeljo, dne 7. januarja 1951, ob pol 3. uri popoldne v Narodnem domu v Dobrli vesi.

meljito preračunati, kaj se najbolj izplača. Res je živinoreja hrbtenica naših kmetij, toda ravno tako res pa je, da je poljedelstvo ključ do večjih uspehov v živinoreji in da sta sadjarstvo in čebelarstvo na vsaki kmetiji dober, na malih kmetijah pa prepotraben nameček k običajnim dohodkom. Vendar pa je treba temeljito preudariti, v kakšni smeri kaže razvijati proizvodnjo, predvsem v poljedelstvu in sadjarstvu ter dobro pretehtati, koliko se z zmogljivimi investicijami za izboljšanje zemlje, za gnojila in semena da izboljšati pridelok krušnega žita in povečati pridelok krompirja, lucerne, detelje, pese in drugih krmskih in tržnih pridelkov. Jasni

mesto. Veselili so se tujine. Zato jim je bilo zdaj neprijetno pri sru. Niso slišali radi toplih besed o domovini in o njeni ljubezni in o dolžnosti do nje. Tudi ne o tujini in o njenih nevarnostih. Bilo je jim ljubše, da bi se jih ne svarilo.

„Neznana mi je bila tujina in njene nevarnosti — zato...“

Prijeten je bil tak izgovor, ko bi se vračale ponižane in potrte. In greh bi se zdel manjši.

„Čemu nam govori to?“ — je mislil Nande, pastir s Trate, in se je jezil.

„O žganju bi govoril, o pijančevanju! Naj ne zaneso slednjega novca v gostilnico, doma pa stradajo, postopajo razcapani po vasi in hodijo po svetu in beračijo. Naj se ne pretepajo in se naj ne tožarijo po pretepih. Naj ne zapijajo pameti, naj ne polegajo v pijanstvu ob potih, v rosi travi, vso noč do jutra, da se prehlade in zbole in umirajo pred časom.“

Pijančevanje je sovražil Nande nad vse, še bolj nego lenobo, ki mu je bila tudi zoprna v dušo. Maral ga ni nikoli, a z vsem srcem ga je mrzel od one šentjakobske nedelje, ko so ga zvabili fantje ob proščenju v krčmo. Vedeli so da ima tri goldinarje in so sklenili: „Plačaj, fanti!“ A ni maral. Zlasali so ga in pretepli in so ga vrgli iz sobe, češ, kaj se meša kot otrok med nje, a zvabili so ga sami. Le ker jim ni plačal. Kovač, pijan

že in išoč preprirov, je vrgel še kupico za njim.

O tem naj bi pridigal župnik!

„A saj veš, Nande, da govori o tem četokrat.“

„Res. A vse premalo. Nedeljo za nedeljo bi naj, da bi se ne izgubljal beseda kakor glas najmanjšega zvončka ob oltarju med zvonjenjem vseh zvonov, ampak bi grmela kakor glas največjega zvona, po cerkvi, križen in širom po vsej fari, čez gore in čez doline... In čemu govoriti slabo o tujini?“

Bil je mlad, štirinajstleten. In tujec je bil, popotnik, porojen na cesti.

Prišla je poletnega dne v vas mlada bolna tujka. Poprosila je prenočišča, v noči je porodila in je umrla ob prvem vzkriku otrokovega. Ni povedala, kdo je, ne odkod, ne kam je šla njena pot. Vprašali so — molčala je. Prosili so v zadnjih, usodnih hipih — kakor bi ne slišala. Umrla je s skrivnostjo na vesti. Ničesar niso našli pri nji, ne slova na koščku papirja, ne znamenja v žepnem robcu. Oblečena je bila napol gosposki, poteze lic so bile povsem gosposke, roke mehke in nežne kakor roke otroka... Kdo? Odkod? — Zavržena od staršev, pahnjena iz življenja zaradi ljubezni, v kazen in v pokoro za greh? Ljubljena in ljubeča? Varana in zapuščenca? Ubegla, da skrije pred svetom brezsrčno njegovo sodbo in sramoto, iz ljubezni vzkliko?

Skrivnost je zavijala mrtvo in dete, komaj je porojeno. Skrivnost je visela nad vso vasjo in je vznemirjala in je mučila vso vas. Čudili so se ljudje, nevajeni romantičnih dogodkov. Ugibali so, odpirali so oči na široko, da bi predrl temo. Zaman. Stegali so roke, da bi prijeli skrivnost. Prazen trud: prijemali, so zrak. Ugibali so in sumničili. Na neznane ceste so se izgubljale misli, daleč v tujino, v gradove sredi zelenih parkov, kakoršen je oni doli ob trgu, vidi Bog, kam. Navsezadnje so se jim zmešali sledovi povsem. Nikjer cilja, nestalna pot je, da se zagaga ob vsakem, še tako opreznem koraku, in se razmakne in razširi v nedogled; sto cest vodi na vse strani, tisoč in tisoč... kam...?

Župnik, ki je krstil dete, in občina, ki ga je sprejela v dar od neznanke, in v spomin na mladostno njeno lepoto, sta poskrbela za dete. Gosposka, ki je iskala sled za materjo, a brez vneme, sam Bog vеди, zakaj, in ga ni našla, je dala siroti ime Poljanec, ker je bil rojen na Poljani. Vzgajala ga je cerkvenikova hči, mlada vdova po vaškem čevljarju. Ko je nekoliko odrasel, so ga vzeli na Trato za pastirja.

Rojen na poti, je bil Nande poln nemira. Odkar je mislil s lastno pametjo, se ni čutil prav domačega na Poljani. Ko je zvedel, da ni otrok doline, da mu je Poljana le mačeha, je sanjaril po ure in dneve o tujini, o materi. Strmel je dol po cesti, v daljavo, z očmi odprtimi na široko od hrepenenja in od

sladkih sanj. Glej, kako krasna je tujina, ne, ne tujina, mati njegova, njegova domovina! Glej vsa pripravljena je od vzhoda do zahoda, od juga do severa s čudovito solnčno svetlobo, kakršne ne razlije nebo na Poljano nikoli, še ob Božiču ne, v skrivnosti in čudes polni sveti noči, in ne na Veliko noč, ko stopa od smrti vstala radost z žarečimi lici gor in dol po dolini in siplje mehko veselje in sladko srečo na vse strani, v vsa srca, ki so svete volje. — Temnih senc, prežečih v ozadju tujine, ni opazilo začudeno, sanjavo oko...

„Kristus usmiljeni, Ti veš, kako jo poznam jaz, tujino. Kdo izmed vseh teh jo pozna še takol!“

Florijan Jazbec, enoroki, pismouk, poštni in občinski sel, je postajal nemiren na svojem sedežu, v tretji klopi, ob zidu.

Spomnil se je tujine in poln bridkosti je bil spomin. Zamislil se je daleč nazaj, v dni, ko je sanjaril o nji, kakor o obljubljeni deželi, ki se cedi po nji mleko in med, ki rase v nji vse samo od sebe in rodi tisočeren sad, kakor v raji, ki so sevali nanj v prebogati obilnosti žarki milosti božje. Tesna mu je bila domovina, prerena, prerena, brez vsakega mamečega čara. A v tujini, glej, je življenje tako lepo in veselo in tako lahko, igrača za deco. Brez truda si nakopiči bogastva, ki ga je polna vsa tujina.

(Dalje)

Kulturne in gospodarske vesti iz Jugoslavije

Razstava skladb Gallusa-Petelina

V zvezi s proslavami štiristoletnice rojstva enega izmed najpomembnejših evropskih skladateljev šestnajstega stoletja — Slovenca Jakoba Petelina — Gallusa je bila v Ljubljani odprta razstava najstarejših skladb, izdaj in bibliografije del tega velikega skladatelja. Med drugim so bili razstavljeni originali skladb Jakoba Petelina kakor tudi poznejše izdaje in razprave o tem velikem skladatelju, ki so ga nekoč nemški zgodovinarji poizkušali prikazati kot svojega rojaka.

Ljubljana bo dobila naimodernejši kiparski atelje

Na enem najlepših predelov Ljubljane, pod Cankarjevimi vrhom, so začeli graditi moderno mojstrsko delavnico za znanega slovenskega kiparja Borisa Kalina. V tej delavnici bo mojster Kalin vzgajal mlade učence, bodoče kiparske mojstre. Glavna delavnica v kateri bo delal Boris Kalin, bo visoka nad 6 metrov. Imela bo steklene stene in v njej bo mogoče izdelati najvišje plastike. Ta atelje bo eden izmed najbolj modernih v Evropi.

Jugoslovanski skladatelj nagraden na mednarodnem glasbenem natečaju v Italiji

Kandidat Društva skladateljev Srbije Vlastimir Peričić je prejel na mednarodnem natečaju v Vercellu v Italiji eno izmed štirih nagrad, ki so bile določene za najboljše skladbe. V Beogradu so izvajali že več skladb tega avtorja, s katerimi se je uveljavil z odlično, vsestransko orkestralno kompozicijo.

Jugoslovanski glasbeniki na tekmovanju v Ženevi

Nedavno je bilo v Ženevi mednarodno nagradno tekmovanje pevcev in glasbenikov, katerega se je udeležilo 380 glasbenikov iz Evrope in Amerike, ki so pripadali 33 državam. Socialistično Jugoslavijo so zastopali štirje pevci, štirje pianisti, dva violinista in 1 klarinetist. Med njimi je devetnajstletni violinist Igor Ozim iz Ljubljane, ki je doma že od otroških let znan kot mojster violine, prišel v finale šestih najboljših ter bil za svoje mojstrsko podajanje skladb nagraden z diplomom.

V Zagrebu je bila odprta akademija za gledališko umetnost

Slovenija ima že nekaj let Akademijo za gledališko umetnost, ki deluje v Ljubljani. Nedavno je bila odprta Akademija za gledališko umetnost tudi v Zagrebu. Akademija ima dva oddelka, in sicer oddelek za igre in oddelek za režijo. Predavajo jim znani zagrebški gledališki in književni delavci. Študij režije bo trajal dve leti, igre pa tri leta.

9081 knjižnic v Jugoslaviji

Na nedavni konferenci jugoslovanskih knjižničarjev v Novem Sadu je bilo ugotovljeno, da ima Jugoslavija zdaj 9081 javnih knjižnic s 3.200.000 zvezki. Mreža knjižnic in čitalnic je široko razpredena tudi v krajih, ki so spadali včasih med najbolj zaostale predele države. Tako deluje v skopeljski oblasti

410 knjižnic in čitalnic, ki imajo 55.160 različnih knjig. Na mesta odpade 144 knjižnic z 39.808 knjigami, a na vasi 296 knjižnic s 15.352 knjigami. Najbolje poslujejo knjižnice v Skoplju, Kumanovemu, Titovemu Velesu in Gostivaru. V Tetovu uspešno deluje manjšinska knjižnica, ki ima veliko zalogo raznovrstnih knjig v šiptarskem jeziku.

Novosti jugoslovanske filmske produkcije

„Jadran film“ pripravlja daljši dokumentarni film „Aluminij“, katerega scenarij opisuje tovarne aluminija v Strnišču pri Ptujtu ter napore proizvodnje aluminija v Jugoslaviji.

Jugoslovansko filmsko podjetje „Bosna film“ je izdelalo dokumentarni film z naslovom „Sadovi zadržnega dela“, ki ponazarja napore zadržnikov, da bi z novimi znanstvenimi metodami ter s strogo obdelavo zemlje dosegli čim večji donos pridelkov. Isto podjetje je izdelalo tudi film, ki ima naslov „Moč velike reke“. Film obravnava napore in borbo delavcev pri gradnji hidrocentrale v Jablanici, ki bo največja v Jugoslaviji. Poleg teh so posneli še več dokumentarnih filmov.

„Avala film“ pripravlja nov umetniški film „Srečanje v Metohiji“, ki obravnava usodo zdravnice, katera se bori zoper epidemijo in zaostalost v Metohiji.

Zagrebsko filmsko društvo „Nastavni film“ je izdelalo poučni film, ki prikazuje, kako so delavci v Jugoslovanskih tovarnah zaščiteni pred nezgodami. Režiser tega filma, Stjepan Velič, je za to delo prejel nagrado 10 tisoč dinarjev.

„Poslednji dan“ bo nov jugoslovanski film, ki ga pripravlja filmsko podjetje „Zvezda film“. Scenarij zanj je napisal pisatelj Oskar Davičo. Film prikazuje življenje članov Uprave državne varnosti, njihovo delo polno požrtvovalnosti, samozatajevanja in borbe s sovražniki, ki so se vtihotapili v državo, da bi zavirali njen razvoj.

Nov slatinski vrelec v Slatini Radencih

Slatinsko podjetje v Slatini Radencih gradi četrti vrelec, ki so mu dali ime „Gizela“. V teku so montažna dela. Vrelec bodo začeli izkoriščati v začetku prihodnjega leta. S tem se bo proizvodnja slatine dvignila letno za dva milijona steklenic.

Največja termoelektrarna

V premogovnem bazenu Kostolac ob Donavi vzhodno od Beograda je bila v počastitev praznika Republike dovršena termoelektrarna Veliki Kostolac, ki je skupno s termoelektrarno Mali Kostolac največji vir električne energije v Jugoslaviji, ker po svoji zmogljivosti presega termoelektrarne v Trbovljah, Beogradu in v Zagrebu. Termoelektrarna Veliki Kostolac je moderno urejena. Lani na praznik Republike je začel obratovati prvi turboagregat, letos pa sta bila montirana še dva nadaljnja agregata, tako da ima sedaj Kostolac zmogljivost 44.000 kilovatov.

Industrijske naprave za 14 novih tovarn

Tovarna „Djuro Djaković“ v Slavonskem Brodu je za Jugoslavijo velikega pomena,

ker izdeluje lokomotive in rudarske naprave ter opreme za nove tovarne. Zdaj v tovarni dovršujejo stroje in strojne naprave za deset tovarn betonskih elementov, ki bodo letos zgrajene v raznih krajih države. Poleg teh so do konca leta 1950 izdelali tudi kompletne naprave za dve tovarni azbestnih izdelkov ter za dve tovarni mavca, ki bodo prav tako zgrajene v l. 1951. Tako bodo stroji že pripravljeni in tovarne bodo lahko začele obratovati takoj, ko bodo končana gradbena dela.

Pridobivanje minija po novem načinu

Minija, ki je nujno potrebna zaščitna prevleka za železo, porabi Jugoslavija na leto okrog 400 ton. Na svetovnem tržišču je po miniju veliko povpraševanje. Doslej je Jugoslavija pridobivala minij iz svinca ter malenkost tudi iz svinčenega belila. Zdaj se je znanstvenikom v raziskovalnem zavodu v Srbiji posrečil nov postopek pridobivanja minija neposredno iz rude ceruzit. Poskusi so dokazali, da se na ta način pridobljen minij zelo hitro suši in da dobro krije. Domača ruda ceruzit je zelo čista, iz nje je mogoče dobiti barvo, ki vsebuje nad 70 odstotkov minija. S tem postopkom se bo proizvodnja minija zelo povečala ter bo lahko Jugoslavija presežek prodala na svetovnem tržišču.

Nova tovarna akumulatorjev

V bližini Šibenika, v Skradinu, bodo začeli graditi veliko tovarno akumulatorjev. Začeli so že s pripravljalnimi deli. Ker bo nova tovarna potrebovala veliko količino vode, bodo obenem začeli graditi tudi poseben vodovod.

Prvi domači fotoaparati

Prvi domači fotoaparati, ki jih serijsko izdeluje tovarna „Fotokemika“ v Zagrebu so že v prosti prodaji. Ta novi domači fotoaparati daje kopijo 6x9, optika aparata pa je 1:8,8.

Fotoaparati „Boks“ so izdelani zelo lično in je vse do zadnjega vijaka domač izdelek. Posamezni deli so kromirani. Proizvodnja filmov pa je šele poskusna. S serijsko proizvodnjo filmov različne velikosti ter filmskega traku bodo začeli prihodnje leto v novi tovarni, ki jo gradijo v Samoboru.

Državna posestva odpirajo prodajalne v večjih mestih

Državna posestva v Sloveniji so začela odpirati po večjih mestih republike prodajalne, v katerih bodo prodajala pridelke po prostih cenah. Prvi prodajalni sta bili odprti v Ljubljani in na Jesenicah, v kratkem pa bodo odprte v Trbovljah, Mariboru, Celju in drugih večjih industrijskih središčih. Prodajali bodo povrtino, predvsem krompir, sladkovodne ribe ter mlečne in mesne izdelke. Cene bodo odvisne od ponudbe in povpraševanja, na vsak način pa bodo nižje od cen na prostem trgu.

Izmed železničarjev so prvi izpolnili letni plan železničarji v Sloveniji

V odgovor na zloglasno resolucijo Informbiroja so jugoslovanski železničarji obljubili, da bodo petletni transportni plan izpolnili v štirih letih. To obljubo so zdaj prvi izpolnili slovenski železničarji, ki so do Dneva republike 29. novembra, torej še prej kakor v štirih letih izpolnili petletni transportni plan,

dosegli so planirano število netotonskih kilometrov. Vsa štiri planska leta so slovenske železnice krile vse prevozne zahteve gospodarstva. Kakor v ostalih republikah so morali za dosego plana premagovati velike težave, predvsem zaradi gorskih prog ter zaradi zastarelih in izrabljenih lokomotiv. Zaostale tehnične naprave, ki so žalostna dediščina preteklosti, ne ustrezajo zahtevam naglo razvijajočega se gospodarstva, ki vsako leto večja svoje zahteve do železnice. Razumljivo je, da se tehnična modernizacija železnice v Sloveniji ni mogla izvesti v nekaj povojnih letih. Da so kljub temu še celo pred rokom izvršili svojo visoko plansko obveznost, je zaslug predvsem požrtvovalnega dela slovenskih železničarjev, med katerimi je danes v vseh strokah železničarske dejavnosti mnogo iznajditeljev, racionalizatorjev in udarnikov, ki so s skupnimi napori pripomogli k veliki delovni zmagi.

Slovenija gradi letos 3700 objektov

Republiška in lokalna gradbena podjetja v Sloveniji gradijo letos nad 3700 objektov, med katerimi je 520 stanovanjskih. Izmed teh uporabljajo že nad 1750 objektov, v dovršenih stanovanjskih hišah pa je pridobljenih 1800 novih stanovanj. Velikost objektov, ki jih letos gradi Slovenija, je najboljše razvidna iz količin porabljenega gradbenega materiala, ki znaša nad 600.000 ton ali 40 tisoč vagonov. Poleg navedenih objektov gradijo širom Slovenije številne objekte tudi privatniki in zadržniki. Med gradbenimi strokovnjaki in delavci v Sloveniji se vedno večja število odlikovancev, udarnikov, novatorjev in racionalizatorjev.

Žičnice v Sloveniji

Žičnice so pomembne za izkoriščanje gozdov, obenem so pa prav tako važne za zaščito gozdov. Pred vojno so žičnice le malo uporabljali. Les so večinoma sekali le v lahko dostopnih gozdovih, tako, da so na nekaterih krajih nastale prave goličave, dočim je drugje les neizkoriščen propadal in gnil. Graditev nešteti tovarn po vojni so vrednost lesu dvignile. Istočasno pa les daje Jugoslaviji tudi devize, ki jih pri graditvi nujno potrebuje.

Da bi se gozdovi res smotrno izkoriščali, je bilo po osvoboditvi zgrajenih več žičnic. Pred vojno je imela vsa Jugoslavija 8 žičnic, ki so jih gradili po več let in to predvsem tam, kjer je lesna masa presegala 100 tisoč kubičnih metrov. Tako so žičnico na Opatji gori gradili polnih deset let ter so stroški za gradnjo znašali nad milijon dinarjev. Danes ima samo Slovenija že 49 žičnic v skupni dolžini 107 kilometrov. Razen teh je bilo lani montiranih 8 novorvnih žičnic švicarskega sistema, letos pa je bila montirana žičnica znamke „Lasso Gable“ na Bohorju.

Bogat program mariborskega gledališča v letošnji sezoni

Na sceni mariborskega gledališča bodo letos gledališki umetniki iz Maribora prikazali šest dram domačih avtorjev, dočim so v pretekli sezoni uprizorili le štiri domača dela. Letošnjo sezono so začeli z Bržičevo dramo „Šola obrekovanja“. Tudi iz opernega repertoarja imajo v načrtu več premier, med drugimi Gotovčev „Morano“, Donizzettijevega „Don Pasquala“, Massenetovo „Manon“ itd. Poleg teh bodo ponovili vse uspešnejše opere, drame in komedije iz pretekle sezone.

Naznanjam, da sem odprl novo moderno

STISKALNICO ZA OLJE

in se priporočam cenjenemu občinstvu

Janez Petjak

p. d. Miklavc

GONOVECE - GONOWETZ - pošta Šmihel pri Pliberku

JOHANN EINICHER
EISENHADELN - AKTIENGESELLSCHAFT
KLAGENFURT

Železo vseh vrst, orodje za rokodelce, obdelavo polja

in vrtov, žice, žični žeblice, in vijaki, hišna in

kuhinska oprema, peči in štedilniki

Srečno Novo leto želijo

Študentje Gabriel Joško, Rutar Joško, Kežar Joško, Krasnik Tevži, Nahbar Naci, Lutnik Janko želijo vsem koroškim študentom, ki študirajo v Jugoslaviji in Avstriji USPEŠNO NOVO LETO	Družina DOLINŠEK MAGDALENA Obirska	Družina KERČ BARBARA Bela	Dr. LUKA SIENČNIK in družina živinozdravnik Dobrla ves
OLIP JOŽEF delavec Obirska	ROŠ PAVL Bela	DRUŽINA ŠPORN Remšenik	JANAH ŠIMEJ študent Reka — Št. Jakob
LUŽNIK FRICI nastavljenec Celovec	ORAŽE TINCA nameščenska Železna Kapla	VAVTI STANKO kmet Šmihel	Hranilnica in posojilnica VELIKOVEC želi svojim članom srečno Novo leto
OLIP JANKO delavec Obirska	TRAP PEPI pisarniški sluga Celovec	PICEJ KATARINA Nagelče — Št. Vid v P.	DRUŽINA MALOVERŠNIK Remšenik
DRUŽINA PODPESNIK Bela	Želim srečno in uspeha polno Novo leto TREHTAR NACE učiteljskiše — Ljubljana	URŠIČ MARTIN IN DRUŽINA Št. Peter n. V. želi vsem bralcem Slovenskega vestnika, bivšim partizanom in vsem, kateri so prispevali za partizanski spomenik v Železni Kapli veselo Novo leto.	Družina GRIL ANTON Plaznica — Žitara ves
HRIBAR TEREZIJA in otroci Bela	SADOLŠEK JOŽEF delavec Lobnik	BEVC MARIJA in otroci Lepena	JELENIK ANDREJ sedlar Št. Jakob v Rožu
PAVL BOŠTJANČIČ kovač Branča ves	SPD „DRAVA“ Glinje	RESMAN FRANCE Celovec	JANEŽIČ RADO urednik Celovec
GREGOR GABRIEL — PETRIČ posestnik Leše — Področčica	Družina FLORI KOŠAT Podgorje	LOMBAR ANTON kmet Cirkovče — Pliberk	KOS JANEZ kmet Šmarjeta — Pliberk

Vsem zvestim odjemalcem,
prijateljem in znancem želi

srečno Novo leto

dober sprejem
in svetlo luč

RADIO SCHMIDT

Srečno Novo leto
vsem svojim cenjenim odjemalcem želi

Frane Raunig
pekarna

Celovec, Völkermarkter Straße 70

Srečno Novo leto želi

DRUŽINA JOŠKO URH

Plaznica

Srečno Novo leto želi

druž. MICKA IN MIRKO BREŽJAK
pd. Šemun Plaznica

SLOVENSKO FIZKULTURNO
DRUŠTVO

in smučarska sekcija v Št. Janžu
želita vsem ljubiteljem športa v
novem letu mnogo poleta na vseh
področjih.

Vsem svojim cenjenim odjemalcem
srečno Novo leto

Sepp Korenjak

izdelava lesnih izdelkov,
košar in šteti

Celovec, Benediktinerplatz 10

Srečno Novo leto želi vsem
cenjenim odjemalcem

Frane Napotnik

trgovina za železo in barve, sredstva za zaščito rastlin, stavbeni material

Celovec, Priesterhausgasse 24

Srečno Novo leto želi

DRUŽINA PETER TOMAŽ

Zagorje pošta Doberla ves

Inserirajte v
Slov. vestniku

Srečno in zadovoljno Novo leto
želita vsem cenjenim gostom

MICI IN ŠIMEJ MARTINJAK
gostilna „Narodni Dom“

Št. Jakob v Rožu

DRUŽINA POŠINGER
v Glinjah

želi srečno Novo leto vsem sorodnikom in znancem prav posebno pa družini Turk v Resnici.

Vodilno podjetje za fine
usnjene izdelke

Veit Mühlbacher

sedlarski in usnjeni izdelki

Celovec, Rainerhof, Tel. 10 - 45

Srečno Novo leto vsem
svojim odjemalcem želi

Matthäus Seher

hišna in kuhinjska oprema

CELOVEC
Bahnhofstraße

Našim cenjenim odjemalcem
srečno Novo leto

klišarna

ROMAN RITTER

Celovec, Burggasse 8, Tel. 21 - 08

Vsem svojim cenjenim odjemalcem
srečno Novo leto

RUDOLF SLAMA

trgovina s pohištvo

CELOVEC

St. Veiterstraße 15

Veselo in srečno
Novo leto želi

*

MAČEK IGNACIJ
kolar
PLIBERK

Veselo Novo leto vsem svojim cenjenim odjemalcem in znancem želi

Peter Schleicher

deželni pridelki

Celovec
Völkermarkterplatz 1

Vsem svojim strankam
srečno Novo leto želi

ALEX LUGER

mehanik za tovorna vozila
in kmetijske stroje

Celovec, Völkermarkterstraße 58

Tel. 23 - 48

Vsem cenjenim odjemalcem
srečno Novo leto želi

RADIO — ELEKTRIKA

Hans Kreutz

CELOVEC

Kramergasse 11, Tel. 21 - 73

Hranilnica in posojilnica
Glinje

želi vsem zadružnikom in
vlagateljem srečno Novo leto.